

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฟื้นฟูสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

1. เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี
2. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพการเป็นนิสิต
3. สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์ในการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชน ได้นำไปเป็นกรอบในการกำหนดแนวปฏิบัติ เพื่อให้การจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ จึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ดังนี้ (ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558.

2558 : 2 - 11)

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีมีการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับพลวัตของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยมีเจตนารมณ์ให้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี รองรับการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีลักษณะที่แตกต่างตามจุดเน้นของสาขาวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ ตอบสนองการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตลาดแรงงาน ความก้าวหน้าของศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีหลักการและสาระสำคัญ ดังนี้

1. ปรัชญาและวัตถุประสงค์

มุ่งให้การผลิตบัณฑิตมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของชาติปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐาน

วิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากลให้การผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาอยู่บนฐานความเชื่อว่าการกำลังคนที่มีคุณภาพต้องเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีที่สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม และมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองบนฐานภูมิปัญญาไทย ภายใต้กรอบศีลธรรมจรรยาอันดีงาม เพื่อนำพาประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและทัดเทียมมาตรฐานสากล

ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับส่งเสริมกระบวนการผลิตบัณฑิตที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารแบบไร้พรมแดน มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ตามกรอบมาตรฐานและจรรยาบรรณที่กำหนด สามารถสร้างสรรค์งานที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล โดยแบ่งหลักสูตรเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่

1.1.1 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เน้นความรู้และทักษะด้านวิชาการ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างสร้างสรรค์

1.1.2 หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาการ ซึ่งเป็นหลักสูตรปริญญาตรีสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถระดับสูง โดยใช้หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้ว ให้รองรับศักยภาพของผู้เรียน โดยกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาบางรายวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้ว และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทำวิจัยที่ลุ่มลึกทางวิชาการ

1.2 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่

1.2.1 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นความรู้ สมรรถนะและทักษะด้านวิชาชีพ ตามข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพหรือมีสมรรถนะและทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ โดยผ่านการฝึกงานในสถานประกอบการหรือสหกิจศึกษา

หลักสูตรแบบนี้เท่านั้นที่จัดหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ได้ เพราะมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีทักษะการปฏิบัติการอยู่แล้ว ให้มีความรู้ด้านวิชาการมากยิ่งขึ้น รวมทั้งได้รับการฝึกปฏิบัติขั้นสูงเพิ่มเติม

หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาตรีและจะต้องสะท้อนปรัชญาและเนื้อหาสาระของหลักสูตรปริญญาตรีนั้น ๆ โดยครบถ้วน และให้ระบุคำว่า “ต่อเนื่อง” ในวงเล็บต่อท้ายชื่อหลักสูตร

1.2.2 หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ สมรรถนะ

ทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการขั้นสูงโดยใช้หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้ว ให้รองรับศักยภาพของผู้เรียน โดยกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาบางรายวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้ว และทำวิจัยที่ลุ่มลึก หรือได้รับการฝึกปฏิบัติขั้นสูงในหน่วยงานองค์กรหรือสถานประกอบการ

หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาการหรือทางวิชาชีพ

หรือปฏิบัติการต้องมีการเรียนรายวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

2. ระบบการจัดการศึกษา ใช้ระบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น

2 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อน ให้กำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิต โดยมีสัดส่วน เทียบเคียงกันได้กับการศึกษาภาคปกติ

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบไตรภาค หรือระบบจตุรภาค

ให้ถือแนวทาง ดังนี้

ระบบไตรภาค

1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติ

มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 12 สัปดาห์ โดย 1 หน่วยกิตระบบไตรภาค เทียบได้กับ 12/15

หน่วยกิตระบบทวิภาคหรือ 4 หน่วยกิตระบบทวิภาค เทียบได้กับ 5 หน่วยกิตระบบไตรภาคระบบ

จตุรภาค

1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติ

มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 10 สัปดาห์ โดย 1 หน่วยกิตระบบจตุรภาค เทียบได้กับ 10/15

หน่วยกิตระบบทวิภาคหรือ 2 หน่วยกิตระบบทวิภาค เทียบได้กับ 3 หน่วยกิตระบบจตุรภาค

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระบบอื่น ให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบ การศึกษานั้นรวมทั้งรายละเอียดการเทียบเคียงหน่วยกิตกับระบบทวิภาคไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจนด้วย

3. การคิดหน่วยกิต

3.1 รายวิชาภาคทฤษฎี ที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหาไม่น้อยกว่า

15 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

3.2 รายวิชาภาคปฏิบัติ ที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง

ต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

3.3 การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม ที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมง

ต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

3.4 การทำโครงการหรือกิจกรรมการเรียนอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายที่ใช้เวลา

ทำโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ

1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

4. จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา

4.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 8 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

4.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 10 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 15 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

4.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 180 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 18 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

4.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 4 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 6 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา ทั้งนี้ ให้นับเวลาศึกษาจากวันที่เปิดภาคการศึกษาแรกที่รับเข้าศึกษาในหลักสูตรนั้น

5. โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชา ดังนี้

5.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง หมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชา หรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ภาษาและกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

อนึ่ง การจัดวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) อาจได้รับการยกเว้นรายวิชาที่ได้ศึกษามาแล้วในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือระดับอนุปริญญา ทั้งนี้ จำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่ได้รับการยกเว้นดังกล่าว เมื่อนับรวมกับรายวิชาที่จะศึกษาเพิ่มเติมในหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ต้องไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

5.2 หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพ และวิชาชีพที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้ โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวม ดังนี้

5.2.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ทางวิชาการ ให้มีจำนวนหน่วยกิต
หมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต

5.2.2 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ให้มีจำนวน
หน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต โดยต้องเรียนวิชาทางปฏิบัติการตามที่
มาตรฐานวิชาชีพกำหนด หากไม่มีมาตรฐานวิชาชีพกำหนดต้องเรียนวิชาทางปฏิบัติการไม่น้อยกว่า
36 หน่วยกิต และทางทฤษฎีไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

หลักสูตร (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า
42 หน่วยกิต ในจำนวนนั้นต้องเป็นวิชาทางทฤษฎีไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

5.2.3 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวม
ไม่น้อยกว่า 90 หน่วยกิต

5.2.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิต
หมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 108 หน่วยกิต

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดหมวดวิชาเฉพาะในลักษณะวิชาเอกเดี่ยว
วิชาเอกคู่ หรือวิชาเอกและวิชาโทก็ได้ โดยวิชาเอกต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต
และวิชาโทต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต ในกรณีจัดหลักสูตรแบบวิชาเอกคู่
ต้องเพิ่มจำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกอีกไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวม
ไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต

สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวน้ำ ผู้เรียนต้องเรียนวิชาการระดับ
บัณฑิตศึกษาในหมวดวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

5.3 หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ
ตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรระดับ
ปริญญาตรีโดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

สถาบันอุดมศึกษาอาจยกเว้นหรือเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาในหมวดวิชาศึกษา
ทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี ให้กับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ที่สามารถ
วัดมาตรฐานได้ ทั้งนี้ นักศึกษาต้องศึกษาให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐาน
หลักสูตร และเป็นไปตามหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่อการศึกษาระบบ
และแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการเทียบโอนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

6. จำนวน คุณสมบัติ และคุณสมบัติของอาจารย์

6.1 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ ประกอบด้วย

6.1.1 อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณสมบัติขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า
หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และต้องมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับ

ปริญญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง

6.1.2 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร มีคุณวุฒิและคุณสมบัติเช่นเดียวกับอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย 5 คน

กรณีที่หลักสูตรจัดให้มีวิชาเอกมากกว่า 1 วิชาเอก ให้จัดอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่าวิชาเอกละ 3 คน

กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวน ทางสถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอจำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีนั้นให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาพิจารณาเป็นรายการ

6.1.3 อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กันหรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน

ในกรณีที่มีอาจารย์ประจำ ที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนก่อนที่เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 จะประกาศใช้ ให้สามารถทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนต่อไปได้

ในกรณีของอาจารย์พิเศษอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทแต่ทั้งนี้ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี ทั้งนี้ อาจารย์พิเศษต้องมีชั่วโมงสอนไม่เกินร้อยละ 50 ของรายวิชา โดยมีอาจารย์ประจำเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชานั้น

6.2 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ และหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ประกอบด้วย

6.2.1 อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และต้องมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาและเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง

สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ที่เน้นทักษะด้านวิชาชีพตามข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพ อาจารย์ประจำหลักสูตรต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพนั้น ๆ

กรณีร่วมผลิตหลักสูตรกับหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็นบุคลากรที่มาจากหน่วยงานนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทและผลงานทางวิชาการ

แต่ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานแห่งนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

6.2.2 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร มีคุณวุฒิและคุณสมบัติเช่นเดียวกับอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย 5 คน

ในกรณีของหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 2 ใน 5 คน ต้องมีประสบการณ์ในด้านปฏิบัติการ โดยอาจเป็นอาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษาหรือเป็นบุคลากรของหน่วยงานที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีข้อตกลงในการผลิตบัณฑิตของหลักสูตรนั้นร่วมกันแต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 2 คน

กรณีร่วมผลิตหลักสูตรกับหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษาหากจำเป็น บุคลากรที่มาจากหน่วยงานนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทและผลงานทางวิชาการแต่ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานแห่งนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

กรณีที่หลักสูตรจัดให้มีวิชาเอกมากกว่า 1 วิชาเอก ให้จัดอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่าวิชาเอกละ 3 คน และหากเป็นปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น ต้องมีสัดส่วนอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในด้านปฏิบัติการ 1 ใน 3

กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวน ทางสถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอจำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีนั้นให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาพิจารณาเป็นรายกรณี

6.2.3 อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กันหรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน

ในกรณีที่มีอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนก่อนที่เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 จะประกาศใช้ให้สามารถทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนต่อไปได้

สำหรับกรณีร่วมผลิตหลักสูตรกับหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็นบุคลากรที่มาจากหน่วยงานนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทและผลงานทางวิชาการแต่ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานแห่งนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

ในกรณีของอาจารย์พิเศษอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทแต่ทั้งนี้ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิชา

ที่สอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี ทั้งนี้อาจารย์พิเศษต้องมีชั่วโมงสอนไม่เกินร้อยละ 50 ของรายวิชา โดยมีอาจารย์ประจำเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชานั้น

สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะด้านวิชาชีพตามข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพ อาจารย์ผู้สอนต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพนั้น ๆ

7. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

7.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี 5 ปี และไม่น้อยกว่า 6 ปี) จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

7.2 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า หรือระดับอนุปริญญา (3 ปี) หรือเทียบเท่า ในสาขาวิชาที่ตรงกับสาขาวิชาที่จะเข้าศึกษา

7.3 หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวน้ำทั้งทางวิชาการ และทางวิชาชีพ หรือปฏิบัติการต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า โดยมีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 3.50 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า และมีผลการเรียนในหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวน้ำไม่น้อยกว่า 3.50 ทุกภาคการศึกษา อนึ่ง ในระหว่างการศึกษาในหลักสูตรแบบก้าวน้ำ หากภาคการศึกษาใดภาคการศึกษาหนึ่งมีผลการเรียนต่ำกว่า 3.50 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า จะถือว่าผู้เรียนขาดคุณสมบัติในการศึกษาหลักสูตรแบบก้าวน้ำ

8. การลงทะเบียนเรียน ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต และไม่เกิน 22 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาและให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา และจะสำเร็จการศึกษาได้ ดังนี้

8.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 6 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 14 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

8.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 17 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

8.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 10 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 20 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

8.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน

4 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

สำหรับการลงทะเบียนเรียนในภาคฤดูร้อน ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน

9 หน่วยกิต

หากสถาบันอุดมศึกษาใดมีเหตุผลและความจำเป็น การลงทะเบียนเรียน ที่มีจำนวนหน่วยกิตแตกต่างไปจากเกณฑ์ข้างต้นก็อาจทำได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบกระเทือน ต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ ต้องเรียนให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร

9. เกณฑ์การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดเกณฑ์ การวัดผลเกณฑ์ขั้นต่ำของแต่ละรายวิชา และเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร โดยต้อง เรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า จึงถือว่าเรียนจบหลักสูตรปริญญาตรี

สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ระบบการวัดผลและการสำเร็จการศึกษาที่แตกต่างจากนี้ จะต้องกำหนดให้มีค่าเทียบเคียงกันได้

10. ชื่อปริญญา สถาบันอุดมศึกษาที่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญา ในสาขาวิชาและอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาไว้แล้ว ให้ใช้ชื่อปริญญาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานั้น ในกรณีที่ปริญญาใดยังมีได้กำหนดชื่อไว้ในพระราชกฤษฎีกา หรือกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาใดไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชา ให้ใช้ชื่อปริญญา ตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

11. การประกันคุณภาพของหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกัน คุณภาพของหลักสูตรโดยมีองค์ประกอบในการประกันคุณภาพอย่างน้อย 6 ด้าน คือ

11.1 การกำกับมาตรฐาน

11.2 บัณฑิต

11.3 นักศึกษา

11.4 อาจารย์

11.5 หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน

11.6 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

12. การพัฒนาหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรทุกปีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร หรือทุกรอบ 5 ปี

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพ้นสภาพการเป็นนิสิต

1. ความหมายของการพ้นสภาพการเป็นนิสิต

การพ้นสภาพการเป็นนิสิตหรือการออกกลางคัน (Drop Out) เป็นความสูญเสียไปล่าทางการศึกษาที่เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัย หากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข จะส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง ทั้งต่อมหาวิทยาลัยและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งการพ้นสภาพการเป็นนิสิตหรือการออกกลางคัน มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วัชรินทร์ แสงมา และคณะ (2551 : 4) กล่าวว่า การออกกลางคัน หมายถึง การที่ผู้เรียนเข้ามาเรียนในสถานศึกษาแล้วต้องออกก่อนสำเร็จการศึกษาด้วยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง ได้แก่ การลาออก ไม่ลงทะเบียนเรียน หรือผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2551 : 42) ได้สรุปว่าการออกกลางคัน หมายถึง ผู้เรียนที่ออกกลางคันโดยลาออกและพ้นสภาพการเป็นนักเรียนนักศึกษา

รุ่งโรจน์ อาริยะ (2552 : 5) กล่าวว่า การออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนนักศึกษา เข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาแล้วต้องออกจากสถานศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ด้วยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง เช่น ลาออกเนื่องจากผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จำหน่ายชื่อออกเพราะไม่ลงทะเบียนเรียนตามกำหนดเวลา ขาดเรียนเกินกำหนด จึงพ้นสภาพการเป็นนักเรียนนักศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามระเบียบของสถานศึกษา

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (2553 : 42) ได้สรุปว่าการออกกลางคัน หมายถึง ผู้เรียนที่ออกกลางคันโดยลาออกและพ้นสภาพการเป็นนักเรียนนักศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553 : 18) ได้ให้ความหมายการออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนถูกจำหน่ายชื่อออกจากสถานศึกษาในขณะที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาโดยไม่ใช่อุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการย้ายสถานศึกษา

O'Shea (2006 : 6) ได้ให้ความหมายการออกกลางคัน หมายถึง การเลือกที่จะออกจากโรงเรียนโดยเจตนาที่จะไม่กลับเข้ามาเรียนก่อนที่จะได้รับใบประกาศนียบัตร

Fauver (2008 : 14) ได้ให้ความหมายการออกกลางคัน หมายถึง ร้อยละของนักเรียนที่จงใจถอนตัวออกจากโรงเรียนก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา

จากการศึกษาสามารถสรุปความหมายของการพ้นสภาพการเป็นนิสิตหรือการออกกลางคัน หมายถึง การที่ผู้เรียนต้องออกจากสถานศึกษาก่อนการสำเร็จการศึกษาด้วยเหตุผลส่วนตัวหรือตามกฎระเบียบที่สถานศึกษากำหนด

2. สาเหตุของการพ้นสภาพการเป็นนิสิต

การพ้นสภาพการเป็นนิสิตหรือการออกกลางคันมีสาเหตุหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายกรณี มีผู้ที่ระบุสาเหตุของการพ้นสภาพการเป็นนิสิตไว้ดังนี้

กฤษฎา ศักดิ์ศรี (2550 : 441) สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนในด้านการเรียนการสอนให้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยที่แสดงถึงศักยภาพของสถานศึกษา สามารถแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป และองค์ประกอบด้านการส่งเสริมการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป สภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องดูแลเอาใจใส่เพราะมีผลต่อความเป็นอยู่ของนักเรียน นักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทั่วไปที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียน แต่สถานศึกษาทั่วไปมักจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการดูแลด้านสุขภาพจิตของผู้เรียนมากนัก ทั้งที่ปัญหาสุขภาพจิตมีผลต่อการเรียนการสอนและอาจทำให้ผู้เรียนต้องออกจากสถานศึกษา ก่อนกำหนดได้ จึงเป็นเรื่องที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและป้องกันการเกิดปัญหาดังกล่าว เพราะการบริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กัน การบริหารสถานศึกษามีส่วนในการเสริมสร้างหรือทำลายสุขภาพจิตของผู้เรียนได้ ดังนั้น สถานศึกษาจะต้องดูแลเอาใจใส่และให้ความสำคัญกับสิ่งที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิตของนักเรียน นักศึกษา เช่น

1. ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน ไม่เคร่งครัด หยุ่มหยมเกินไป ไม่ควรตึงหรือหย่อนเกินไป ไม่เข้มงวดจนไม่สามารถปฏิบัติได้ จะทำให้เกิดความรำคาญ เสียสุขภาพจิต
2. การแข่งขันในหมู่นักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอนไม่ควรยั่วยุ สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันกันมากเกินไป จะทำให้นักเรียน นักศึกษาเกิดความตึงเครียด
3. การสอบเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความกังวล หวาดกลัว กลัวสอบตก เป็นปัญหาต่อสุขภาพจิตได้ บางคนสอบตกก็รู้สึกเสียใจ
4. สังคมภายในสถาบัน การคบกันในกลุ่มเพื่อน ถ้ามีการแบ่งกลุ่มตามฐานะ การแต่งตัวตามสมัยนิยม นักเรียน นักศึกษาจะเลียนแบบกัน สำหรับผู้ที่มีฐานะไม่ดีอาจจะมีปัญหาได้
5. การปฏิบัติตัวของครูผู้สอนต้องให้ความเมตตา กรุณา ใจเย็น ยุติธรรม อารมณ์ดี สอนเข้าใจดี ข้อสอบไม่ยากง่ายเกินไป รู้เข้าใจถึงความยุ่งยากใจของผู้เรียน ปลอดภัย ให้กำลังใจ เห็นอกเห็นใจ เข้าใจความต้องการของนักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอนเป็นผู้ที่นักเรียน นักศึกษา เคารพศรัทธาอยู่แล้วจึงสามารถเสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่นักเรียน นักศึกษาได้ ครูจึงมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตได้มาก
6. ครูที่ปรึกษา ควรดูแลนักเรียน นักศึกษาอย่างใกล้ชิด เพราะนักเรียน นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาจะมาจากหลากหลายสถานที่ย่อมมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะฉะนั้นนักเรียน นักศึกษาที่มีปัญหาถ้าเป็นผู้ที่อยู่หอพักจะยังมีปัญหามากยิ่งขึ้น เพราะขาดคนที่ให้คำปรึกษา ครูที่ปรึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่คอยช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับนักเรียน นักศึกษา

7. สภาพแวดล้อมที่ตั้งสถาบัน ถ้าตั้งอยู่ในที่มีเสียงดังรบกวน ผู้คนสับสน จอแจ ตั้งอยู่ใกล้โรงงาน อยู่ริมถนนที่มีการจราจรคับคั่ง จะทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียนการสอน
จำเนียร สุมาธิธรรม (2550 : 98 - 105) ได้ศึกษาวิจัยสาเหตุการออกกลางคัน
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร มีสาเหตุ 6 ด้าน คือ

1. ด้านสถานศึกษา การจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ มีการควบคุมนักเรียนที่ไม่เหมาะสม
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาไม่ได้ให้นักเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานเท่าที่ควร
3. ด้านพฤติกรรมนักเรียน นักเรียนมีความรู้ ความสามารถไม่เหมาะสมกับสาขาวิชาที่เรียน ทำให้ไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนและเรียนไม่ทันเพื่อน
4. ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาขาดความเป็นกันเอง
5. ด้านการสอนของครู
6. ด้านสภาพของผู้ปกครอง ครอบครัวมีรายได้น้อยต้องดิ้นรนหารายได้ ทำให้ไม่มีเวลาในการสนับสนุนการเรียนของเด็ก

วัชรีย์ ตระกูลงาม และคณะ (2550 : 88 - 89) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคันของนักศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านนักศึกษา พบว่า การมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคันมากที่สุด
2. ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า ปัญหาค่าใช้จ่ายมีผลกระทบน้อยที่ทำให้เกิด การออกกลางคัน มากที่สุด
3. ปัจจัยด้านการเรียนการสอน แบ่งเป็น 3 ปัจจัยย่อย ดังนี้
 - 3.1 อาจารย์ผู้สอน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคันมากที่สุด ผู้สอนไม่มีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจรวมทั้งให้งานมากเกินไปจนเกิดความท้อแท้และผู้สอน คร่งเครียด เกินไปทำให้ผู้เรียนไม่กล้าซักถามปัญหาที่ไม่เข้าใจ
 - 3.2 อาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีจิตวิทยาในการให้ คำปรึกษาและมีความรู้ เรื่องบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาน้อย
 - 3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ พบว่า บุคลากรที่ให้บริการ ขาดมนุษยสัมพันธ์ ไม่ให้ความสะดวกในการขอใช้บริการด้านต่างๆ

แทนคุณ จิตต์อิสระ (2550 : 27) ได้อธิบายไว้ว่าครอบครัวมีความสำคัญมาก ต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนมากที่สุด บุคคลในครอบครัวต้องมีความรักความเข้าใจต่อกัน พฤติกรรม การเอาใจใส่ ความรับผิดชอบ การเห็นคุณค่า และการเคารพนับถือกันเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ

และการที่พ่อแม่ ไม่ค่อยมีเวลาให้กับบุตรจะทำให้บุตรไม่สนิทสนมกันเท่าที่ควร ความห่างเหินกันทำให้ บุตรรู้สึกแตกแยกและเอาแต่ใจตนเองจนกลายเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การหนีเรียน ทะเลาะวิวาท และต้องย้ายสถานศึกษาในที่สุด

อรสา สร้อยคำ (2550 : 13 - 14) กล่าวว่า บิดา มารดาหรือผู้ปกครองเป็นผู้ ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยให้เด็กมีแรงบันดาลใจอย่างสูงต่อการศึกษา พ่อแม่ที่มีการศึกษา จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานและกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงความรู้ รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่เด็ก เรียนในโรงเรียน สามารถจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนอยู่ที่บ้าน อันจะเป็นการช่วยส่งเสริม ให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดี และผลที่ตามมาคือ ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนในวิชาต่าง ๆ ดีขึ้น

ณัฐนันท์ กลั่นบุศย์ (2550 : 76 - 83) ได้ศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่การออกกลางคัน เกิดจาก 3 สาเหตุ คือ

1. สาเหตุจากสภาพแวดล้อม
2. สาเหตุจากตัวนักเรียนและครอบครัว
3. สาเหตุจากสภาพโรงเรียน

อัญชิสา อยู่ยืนยง (2552 : 46) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลให้เยาวชนตัดสินใจ ออกจากโรงเรียน คือ ปัจจัยทางด้านสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อ เชื่อมโยงไปสู่ปัจจัยอื่น

พรจันทร์ โพธินาค (2554 : 33) ได้สรุปว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการศึกษา ดังนี้

1. บิดา มารดาเป็นตัวกระตุ้นและแรงผลักดันบุตรในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. พฤติกรรมที่กระทำและความคาดหวังของบิดา มารดา จะเป็นแบบในเชิง

การกระทำสำหรับบุตร

3. บิดา มารดา เป็นหลักที่บุตรใช้อ้างอิงและประเมินคุณค่าผลสัมฤทธิ์ ของการกระทำ ดังนั้น ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบิดา มารดากับบุตร จึงเป็นตัวสร้างผลสัมฤทธิ์ ให้กับบุตร บิดา มารดาเป็นผู้ให้กำลังใจและกระตุ้นบุตรให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ หากบิดา มารดา แยกกันอยู่หรือทะเลาะกัน จะทำให้บุตรขาดความอบอุ่น ว่าแห้ว ไร้ที่พึ่งทางใจ อาจเป็นสาเหตุให้บุตร หันหน้าเข้าสู่สิ่งเลวร้าย

เกษตร เมืองทอง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสาเหตุการออกกลางคัน ของนักศึกษาสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ พบว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวกับนักศึกษาด้านการเรียนอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษา แบ่งเวลาเรียนไม่เหมาะสม ขาดการวางแผนการเรียนที่ดี

Alecia (2009 : Web Site) ได้ศึกษาสาเหตุที่ส่งผลต่อการออกกลางคัน มี 5 สาเหตุ ดังนี้

1. สาเหตุด้านวิชาการ
2. สาเหตุด้านนโยบายการจัดการศึกษา
3. สาเหตุด้านสิ่งแวดล้อม
4. สาเหตุทางสังคมวิทยา
5. สาเหตุทางจิตวิทยา

Esch (2010 : Web Site) ได้ศึกษาการออกกลางคัน ซึ่งมี 5 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ
2. ความไม่พอใจในบุคลิกและวิธีการสอนของครู
3. ปัญหาด้านสุขภาพ
4. โรงเรียนขาดการบริการที่ดี
5. เครื่องมือและอุปกรณ์มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการ

จากการศึกษาสามารถสรุปสาเหตุการพ้นสภาพการเป็นนิสิตหรือการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาหลายกรณี โดยสาเหตุหลัก 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนตัว ครอบครัว การเรียนการสอน และสถานศึกษา ในการนี้ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญหลักในการดูแลและช่วยเหลือนิสิตนักศึกษา คือ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิด มีข้อมูลส่วนตัว และทราบพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาในที่ปรึกษา สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและตรงจุด โดยอาจารย์ที่ปรึกษาควรมีบทบาท ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2551 : 151) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาดังนี้

1. ให้คำปรึกษาแนะนำการทำและตรวจสอบหลักฐานสัญญาการเป็นนักศึกษา
2. ประเมินทัศนคติของนักศึกษาในความรับผิดชอบในด้านการเรียน ความประพฤติ ระเบียบวินัย และข้อบังคับต่างๆ ของสถานศึกษารวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งบริการและสวัสดิการต่างๆ ของสถานศึกษาที่นักศึกษาจะเข้าไปขอความช่วยเหลือ
3. ให้ความเห็นชอบแก่นักศึกษาในการลงทะเบียนรายวิชา (ลงทะเบียนเรียนหรือ ลงทะเบียนสอบเทียบความรู้หรือประสบการณ์) การขอเปลี่ยนแปลงและขอลอนรายวิชา
4. ให้คำปรึกษาและให้ความเห็นชอบในการขออนุมัติเงินค่าลงทะเบียนรายวิชา ของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ
5. จัดทำเก็บรวบรวมประวัติข้อมูลการเรียนและความประพฤติของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบเพื่อเป็นข้อมูลในการออกหนังสือรับรองต่างๆ

6. ติดตามช่วยเหลือและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมว่าด้วยการประเมินผลการเรียนในแต่ละระดับของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ

7. ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียน การคำนวณหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ยแก่นักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ

8. แนะนำ หารทางป้องกันและติดตามนักศึกษาที่ขาดเรียน

9. เสนอความคิดเห็นและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการกำหนดวิชาในการลงทะเบียนแต่ละภาคเรียน

10. ติดตามประสานงานกับผู้ปกครองพร้อมทั้งรายงานผลการเรียนและความประพฤติของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ผู้ปกครองทราบ

11. ติดตาม แนะนำ และช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ขอผ่อนผันการชำระเงินค่าลงทะเบียนรายวิชาก่อนวันสอบปลายภาคเรียนและรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

12. ให้คำปรึกษา ตักเตือน ดูแล แก้ไข และปรับปรุงความประพฤติของนักศึกษา ที่อยู่ในความรับผิดชอบ

13. ประสานงานกับแผนกวิชาหรืองานอื่นที่เกี่ยวข้อง

14. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2552 : 16) ระบุหน้าที่งานครูที่ปรึกษาเป็นงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา โดยงานครูที่ปรึกษามีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. เสนอแต่งตั้งครูที่ปรึกษา

2. ควบคุม ดูแล ส่งเสริมการจัดทำจัดเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษา

3. ส่งเสริมประสานงานครูที่ปรึกษาแนะนำนักเรียนนักศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

4. ส่งเสริมประสานงานครูที่ปรึกษาให้ความคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดรายวิชาในการลงทะเบียนเรียน ให้ความเห็นชอบแก่นักเรียนนักศึกษาในการลงทะเบียนรายวิชาการลงทะเบียนเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ การขอเปลี่ยนแปลง และขอถอนรายวิชาการขอพักการเรียน การโอนย้าย การลาออก การขอผ่อนผันหรือยกเว้นการชำระเงินค่าลงทะเบียนรายวิชา ติดตาม แนะนำ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนการคำนวณหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ยแก่นักเรียนนักศึกษา

5. ประสานกับครูแผนกวิชาและงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนนักศึกษาและผู้เข้ารับการอบรมในสถานศึกษา

6. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา สรุปผลการประเมิน และนำผลการประเมินเสนอฝ่ายบริหารและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
7. จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน เป็นข้อมูลในการจัดทำแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับระบบครูที่ปรึกษา เสนอโครงการ และรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น
8. ดูแลบำรุงรักษาและรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย
9. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาการเป็นนิสิตหรือการออกกลางคันของนิสิต มหาวิทยาลัย ควรให้ความสำคัญในการดูแล การให้ความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษา หรือการบริหารจัดการ เพื่อให้ นิสิตสามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามที่หลักสูตรกำหนด เป็นการลดความสูญเปล่าทางการศึกษา และเป็นไปตามความคาดหวังของนิสิตและผู้ปกครองในการเข้าศึกษาต่อเพื่อให้สามารถสำเร็จการศึกษา เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ สามารถทำงานและอยู่ในสังคมหรือประเทศชาติได้อย่างมีความสุขต่อไป

สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

บริบททั่วไปของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2561 : เว็บไซต์)

การจัดการอุดมศึกษาของไทยได้เริ่มมาแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และอุดมศึกษาในสมัยนั้นมีหลากหลาย ทั้งโรงเรียนกฎหมาย โรงเรียนแพทย์ และโรงเรียนข้าราชการพลเรือนที่ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย และได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งอื่นขึ้นอีกในเวลาต่อมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยสังกัดอยู่ในกระทรวงต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สังกัดกระทรวงเกษตร เป็นต้น

จนถึงปี พ.ศ. 2502 รัฐบาลสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ตราพระราชบัญญัติโอนมหาวิทยาลัยทุกแห่งไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เนื่องจากได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติขึ้นในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และเห็นว่าการที่มหาวิทยาลัยแยกกันอยู่ต่างกระทรวงเป็นเรื่องยากในการปกครอง และการสร้างมาตรฐานการศึกษา การโอนมารวมอยู่ในสำนักนายกรัฐมนตรีทั้งหมดจะเป็นการสะดวกในการดำเนินการ ทั้งในด้านวิชาการและธุรการ และจะบรรลุตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในขณะนั้น

ในปี พ.ศ. 2514 สภาการศึกษาแห่งชาติและที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยของรัฐได้ร่วมกันเสนอความเห็นต่อจอมพลถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติ ว่า มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีอิสระในการปกครองตนเอง มีเสรีภาพทางวิชาการในการถ่ายทอดและแสวงหาความรู้ โดยถือหลักความเป็นเลิศทางวิชาการจึงควรแยกมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล หากไม่สามารถดำเนินการได้ ควรจัดตั้งทบวงอิสระหรือทบวงในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทบวงมหาวิทยาลัยได้รับการจัดตั้งโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ในชื่อ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการและกำกับการศึกษาของรัฐในระดับอุดมศึกษา นอกเหนือจากที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น วันที่ 29 กันยายน 2515 จึงเป็นวันสถาปนาทบวงมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 320 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 กำหนดระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐขึ้น เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาและการบริหารงานบุคคล พิจารณาการเสนอและพิจารณาอนุมัติการจัดตั้ง ยุบรวม และเลิกมหาวิทยาลัย คณะและภาควิชา ตลอดจนการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา และเป็นศูนย์ประสานงานด้านการจัดการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย ทำให้ทบวงมหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่แตกต่างจากกระทรวงและทบวงอื่น ที่ไม่ได้มีกฎหมายกำหนดหน้าที่ไว้โดยเฉพาะ

ในปี พ.ศ. 2520 รัฐบาลสมัยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ตราพระราชบัญญัติเปลี่ยนชื่อทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็น ทบวงมหาวิทยาลัยและให้ยกฐานะเป็นทบวงอิสระ มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง ไม่อยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน เนื่องจากมีการโอนงานกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากกระทรวงศึกษาธิการ มาอยู่ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังได้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 320 โดยตราพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520 ขึ้นแทน เพื่อให้ทบวงมหาวิทยาลัยมีอำนาจควบคุมมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นของรัฐ และเอกชนในสังกัดด้วย ต่อมาพระราชบัญญัตินี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อปี พ.ศ. 2537 เพื่อให้มีอำนาจครอบคลุมมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่ปรับเปลี่ยนสถานภาพจากสถาบันที่เป็นส่วนราชการไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับตามนโยบายของรัฐบาลที่จะให้มหาวิทยาลัยของรัฐ ทุกแห่งที่เป็นส่วนราชการ ออกจากระบบราชการ

จนถึงปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ลงประกาศ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 ตอนที่ 62ก วันที่ 6 กรกฎาคม 2546 โดยพระราชบัญญัตินี้ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติ ระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ทำให้ทบวงมหาวิทยาลัย ต้องแปรสภาพเป็น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามกฎหมายใหม่ รวมระยะเวลาดำเนินการ 30 ปี 9 เดือน 7 วัน มีรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย และรักษาราชการแทนรัฐมนตรี บริหารราชการ ทั้งสิ้น 38 ท่าน มีปลัดทบวงมหาวิทยาลัยบริหารราชการ 6 ท่าน

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมาย เกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการ เร่งรัด การศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญา ท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งในการจัดการศึกษาของรัฐให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กร ปกครองท้องถิ่นและเอกชนตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้ความคุ้มครองการจัดการศึกษาอบรม ขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ จึงได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และได้ ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 116 ตอนที่ 74ก วันที่ 19 สิงหาคม 2542 เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้หลอมรวมหน่วยงาน ด้านการศึกษาเดิม ได้แก่ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเดิม ทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เข้าด้วยกัน เป็นกระทรวงใหม่ ชื่อว่า กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีโครงสร้างในการแบ่งส่วน ราชการในรูปของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ กำกับดูแลการศาสนาและวัฒนธรรม การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาด้านการอาชีวศึกษา และการศึกษาด้านการอุดมศึกษา โดยทบวงมหาวิทยาลัยจะแปรสภาพ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ต่อมารัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี มีนโยบายปฏิรูประบบ ราชการ เข้าสู่ “ระบบราชการยุคใหม่” โดยปรับภาคราชการให้มีคุณลักษณะธรรมาภิบาล เพื่อยกระดับขีดความสามารถ และเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานราชการให้ตอบสนองความต้องการ ที่หลากหลายของประชาชน สังคม และประเทศชาติได้ จึงได้มีการปรับบทบาท ภารกิจ และการจัด โครงสร้างระบบบริหารราชการ และระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ ในการจัดโครงสร้างส่วนราชการ ใหม่ ได้กำหนดให้แยกภารกิจเกี่ยวกับงานด้านศิลปวัฒนธรรม ออกจากภารกิจของกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปจัดตั้งเป็น

“กระทรวงวัฒนธรรม” จึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยการจัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงศึกษาธิการใหม่ มีองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปสภาหรือในรูปคณะกรรมการ จำนวน 4 องค์กร ได้แก่ สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ คณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรี หรือ คณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ทั้งนี้ คณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบายแผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา ระดับปริญญา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่ง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษามีสถานภาพเป็นนิติบุคคล แบ่งส่วนราชการตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 โดยแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 9 สำนัก ได้แก่ สำนัก อำนวยการ สำนักทดสอบกลาง (ยุบเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2548 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบัน ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548) สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน สำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา สำนักมาตรฐานและ ประเมินผลอุดมศึกษา สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ นักศึกษา และสำนักส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร และมีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด จำนวน 159 แห่ง (ข้อมูล ณ เดือน มกราคม 2562) ทั่วประเทศ ได้แก่

1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/ในกำกับของรัฐ 87 แห่ง
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 72 แห่ง

ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (Office of the Higher Education Commission) มีที่ทำการ ณ อาคารเลขที่ 328 ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400 มีนักบริหารระดับ 11 เป็นเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการอุดมศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะ และมาตรฐานการอุดมศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติและพันธสัญญาที่เป็นไปตาม ข้อเสนอตกลงระหว่างประเทศ พร้อมทั้งวิเคราะห์ หลักเกณฑ์ และแนวทางการสนับสนุนทรัพยากร จัดตั้ง จัดสรรงบประมาณอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชนตามหลักเกณฑ์และแนวทาง

ที่กำหนด ตลอดจนเสนอแนะการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและยกเลิกสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษายังมีหน้าที่ประสานและส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพนักศึกษา รวมทั้งผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสในระบบอุดมศึกษาและการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ รวมทั้งพัฒนาระบบและดำเนินการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการอุดมศึกษา และการรวบรวมข้อมูล จัดทำสารสนเทศด้านการอุดมศึกษา และดำเนินงานฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

วิสัยทัศน์

“สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นองค์กรหลักที่ชี้นำการพัฒนาอุดมศึกษาไทยให้เป็นพลังสร้างสรรค์สังคมไทยอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ

1. จัดทำข้อเสนอนโยบายและมาตรฐานการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาการอุดมศึกษา รวมทั้งดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระดับอุดมศึกษากับต่างประเทศ
2. จัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางการสนับสนุนทรัพยากร การจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน
3. ประสานและส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพนักศึกษา รวมทั้งผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษในระบบอุดมศึกษา และประสานส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และสนับสนุนการพัฒนาประเทศ
4. เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและยกเลิกสถาบันอุดมศึกษา และวิทยาลัยชุมชน
5. ดำเนินการเกี่ยวกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอุดมศึกษาตามที่คณะกรรมการการการอุดมศึกษามอบหมาย รวมทั้ง การรวบรวมข้อมูลและจัดทำสารสนเทศด้านการอุดมศึกษา

ค่านิยมร่วมสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (SHARE VALUE) : “ร่วมทีมทำงาน สร้างสรรค์องค์กร สอดคล้องเป้าหมาย โปร่งใสเป็นธรรม นำประโยชน์ส่วนรวม”

ทำเนียบผู้บริหาร

1. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
 - 1.1 ศาสตราจารย์ประเสริฐ ญ นคร ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 29 กันยายน 2515 ถึง 30 กันยายน 2522

- 1.2 พันเอก อاهر ชนเห็นชอบ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2522 ถึง 30 กันยายน 2530
- 1.3 ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2530 ถึง 21 ธันวาคม 2537
- 1.4 ศาสตราจารย์เกียรติคุณเกษม วัฒนชัย ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 22 ธันวาคม 2537 ถึง 22 ธันวาคม 2539
- 1.5 รองศาสตราจารย์วันชัย ศิริชนะ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 23 ธันวาคม 2539 ถึง 21 มกราคม 2540 และรักษาการในตำแหน่งตั้งแต่ 22 มกราคม 2540 ถึง 2 ตุลาคม 2544
- 1.6 ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรรคร ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 4 ตุลาคม 2544 ถึง 3 พฤศจิกายน 2544 และรักษาการในตำแหน่งตั้งแต่ 4 พฤศจิกายน 2544 ถึง 6 กรกฎาคม 2546
2. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- 2.1 ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรรคร ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 7 กรกฎาคม 2546 ถึง 19 เมษายน 2547
- 2.2 ศาสตราจารย์พิเศษภาวิช ทองโรจน์ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 19 พฤษภาคม 2547 ถึง 1 มิถุนายน 2547 และรักษาการในตำแหน่ง ตั้งแต่ 2 มิถุนายน 2547 ถึง 30 กันยายน 2549
- 2.3 นายเกษมพงศ์ กิริติกร ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 27 ธ.ค. 2549 ถึง 14 ม.ค. 2550 และรักษาการในตำแหน่งตั้งแต่ 15 ม.ค. 2550 ถึง 30 ก.ย. 2550
- 2.4 นายสุเมธ แย้มมนุน ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2550 ถึง 30 กันยายน 2554
- 2.5 นายอภิชาติ จีระวุฒิ ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2554 ถึง 30 กันยายน 2556
- 2.6 ศาสตราจารย์พิเศษทศพร ศิริสัมพันธ์ ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2556 ถึง 27 มิถุนายน 2557
- 2.7 รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำจร ตติยกวี ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 27 มิถุนายน 2557 ถึง 17 เมษายน 2558
- 2.8 รองศาสตราจารย์พินิติ รตะนานุกูล ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 17 เมษายน 2558 ถึง 30 กันยายน 2558
- 2.9 นางสาวอาภรณ์ แก่นวงศ์ ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2558 ถึง 30 กันยายน 2559

2.10 นายสุภัทร จำปาทอง ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2559
ถึง 25 ธันวาคม 2561

2.11 ศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์ ฤทธิเดช ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 12 เมษายน
2562 ถึงปัจจุบัน

สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
จำนวน 159 แห่ง ดังนี้ (ข้อมูล ณ เดือนมกราคม 2562)

1. กลุ่มมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีจำนวน 22 แห่ง ดังนี้
 - 1.1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - 1.2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - 1.3 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - 1.4 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - 1.5 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 - 1.6 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
 - 1.7 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
 - 1.8 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
 - 1.9 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - 1.10 มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 1.11 มหาวิทยาลัยพะเยา
 - 1.12 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 - 1.13 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 - 1.14 มหาวิทยาลัยมหิดล
 - 1.15 มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
 - 1.16 มหาวิทยาลัยแม่โจ้
 - 1.16 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
 - 1.17 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 - 1.18 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 - 1.19 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 - 1.20 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
 - 1.21 สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา
 - 1.22 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ มีจำนวน 14 แห่ง ดังนี้
 - 2.1 มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
 - 2.2 มหาวิทยาลัยนครพนม
 - 2.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธราชชนครินทร์
 - 2.4 มหาวิทยาลัยนเรศวร
 - 2.5 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 - 2.6 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 - 2.7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 - 2.8 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 - 2.9 สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน
 - 2.10 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
 - 2.11 สถาบันวิทยาลัยชุมชน
 - 2.12 สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย
 - 2.13 สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา
 - 2.14 สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน
3. กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจำนวน 39 แห่ง ดังนี้
 - 3.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
 - 3.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
 - 3.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
 - 3.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
 - 3.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
 - 3.6 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
 - 3.7 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
 - 3.8 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 - 3.9 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
 - 3.10 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
 - 3.11 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 - 3.12 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
 - 3.13 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
 - 3.14 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 - 3.15 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 - 3.16 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

- 3.17 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
 - 3.18 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 - 3.19 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 - 3.20 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
 - 3.21 มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
 - 3.22 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 - 3.23 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
 - 3.24 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
 - 3.25 มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
 - 3.26 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
 - 3.27 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
 - 3.28 มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
 - 3.29 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
 - 3.30 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
 - 3.31 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 - 3.32 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 - 3.33 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 - 3.34 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 - 3.35 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 - 3.36 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
 - 3.37 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
 - 3.38 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
 - 3.39 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
4. กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีจำนวน 9 แห่ง ดังนี้
 - 4.1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
 - 4.2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
 - 4.3 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
 - 4.4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
 - 4.5 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
 - 4.6 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
 - 4.7 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

- 4.8 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
- 4.9 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
- 5. กลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน มีจำนวน 43 แห่ง ดังนี้
 - 5.1 มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
 - 5.2 มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
 - 5.3 มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ
 - 5.4 มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
 - 5.5 มหาวิทยาลัยเกริก
 - 5.6 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
 - 5.7 มหาวิทยาลัยคริสเตียน
 - 5.8 มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
 - 5.9 มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา
 - 5.10 มหาวิทยาลัยชินวัตร
 - 5.11 มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
 - 5.12 มหาวิทยาลัยตาปี
 - 5.13 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
 - 5.14 มหาวิทยาลัยธนบุรี
 - 5.15 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
 - 5.16 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
 - 5.17 มหาวิทยาลัยนอร์ท - เชียงใหม่
 - 5.18 มหาวิทยาลัยนานาชาติแอสตมฟอร์ด
 - 5.19 มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย - แปซิฟิก
 - 5.20 มหาวิทยาลัยเนชั่น
 - 5.21 มหาวิทยาลัยปทุมธานี
 - 5.22 มหาวิทยาลัยพายัพ
 - 5.23 มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
 - 5.24 มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
 - 5.25 มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
 - 5.26 มหาวิทยาลัยภาคกลาง
 - 5.27 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 - 5.28 มหาวิทยาลัยรังสิต
 - 5.29 มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

- 5.30 มหาวิทยาลัยราชธานี
 - 5.31 มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
 - 5.32 มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
 - 5.33 มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ (ประเทศไทย)
 - 5.34 มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
 - 5.35 มหาวิทยาลัยศรีปทุม
 - 5.36 มหาวิทยาลัยสยาม
 - 5.37 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
 - 5.38 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
 - 5.39 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
 - 5.40 มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
 - 5.41 มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
 - 5.42 มหาวิทยาลัยเอเชียน
 - 5.43 มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
6. กลุ่มวิทยาลัยและสถาบันเอกชน มีจำนวน 32 แห่ง ดังนี้
- 6.1 ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์
 - 6.2 วิทยาลัยเฉลิมกาญจนาระยอง
 - 6.3 วิทยาลัยเชียงราย
 - 6.4 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
 - 6.5 วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
 - 6.6 วิทยาลัยดุสิตธานี
 - 6.7 วิทยาลัยทองสุข
 - 6.8 วิทยาลัยเทคโนโลยีจิตรลดา
 - 6.9 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์
 - 6.10 วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้
 - 6.11 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
 - 6.12 วิทยาลัยนครราชสีมา
 - 6.13 วิทยาลัยนานาชาติราฟเฟิลส์
 - 6.14 วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา
 - 6.15 วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย
 - 6.16 วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต
 - 6.17 วิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ

- 6.18 วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
- 6.19 วิทยาลัยสันตพล
- 6.20 วิทยาลัยแสงธรรม
- 6.21 วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง
- 6.22 สถาบันกันตนา
- 6.23 สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
- 6.24 สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน
- 6.25 สถาบันเทคโนโลยีไทย - ญี่ปุ่น
- 6.26 สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติมหาลัย
- 6.27 สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ
- 6.28 สถาบันเทคโนโลยีแห่งอยุธยา
- 6.29 สถาบันรัชต์ภาคย์
- 6.30 สถาบันวิทยสิริเมธี
- 6.31 สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
- 6.32 สถาบันอาศรมศิลป์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สมคิด รักษาทรัพย์ และคณะ (2557 : 90 - 91) ได้ศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ออกกลางคันในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.10 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 19 - 23 ปี คิดเป็นร้อยละ 72.84 ส่วนใหญ่อยู่คณะศิลปศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 21.55 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 21.12 คณะวิศวกรรมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 18.10 ก่อนเข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่มาจากมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 72.84 สาเหตุที่ทำให้ให้นักศึกษาออกกลางคันในด้านส่วนตัวนักศึกษาเรื่องมีความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาที่เรียนน้อย มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.02 และเรื่องมีปัญหาชู้สาว อบายมุข หรือยาเสพติด มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 2.10 ในด้านสภาพครอบครัว เรื่องครอบครัวมีฐานะยากจนต้องช่วยหารายได้ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 2.59 และเรื่องครอบครัวประสบภัยธรรมชาติ มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 1.96 ในด้านสถานศึกษา เรื่องสาขาวิชาที่เรียนยากเกินไป มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.27 และเรื่องมหาวิทยาลัยอยู่ในแหล่งอบายมุข สถานบันเทิง

มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 2.44 สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาออกกลางคันกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าสาเหตุด้านสถานศึกษาและด้านส่วนตัวนักศึกษา เป็นสาเหตุของการออกกลางคัน ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 และ 2.65 ตามลำดับ ส่วนสาเหตุด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษา เป็นสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาออกกลางคันในระดับน้อยที่สุดมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.27

ภูษณิศลา สิริวรพร (2557 : 69 - 74) ได้ศึกษาสาเหตุของการออกกลางคัน และแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของสถาบันการพลศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. สภาพปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ออกกลางคัน

ตอบแบบสอบถามสรุปโดยภาพรวมและรายด้าน จำนวน 6 ด้าน คือ

1.1 ด้านส่วนตัวของนักศึกษา พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ประเด็นความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในคณะที่เรียน ผลการเรียนไม่น่าพึงพอใจหรือต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ภาระรับผิดชอบครอบครัวหรือพ่อแม่ ผู้ปกครอง

1.2 ด้านครอบครัวพบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือ ครอบครัวมีฐานะยากจนต้องช่วยหารายได้ รองลงมาคือ พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่มีงานไม่มีรายได้ สภาพของครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง

1.3 ด้านสภาพแวดล้อม พบว่าสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือการคมนาคมหรือการเดินทางไม่สะดวก การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไม่เหมาะสม และสถานศึกษาอยู่ใกล้กับแหล่งอบายมุข สถานบันเทิง

1.4 ด้านครูผู้สอน พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุด คือ มีภาระมากไม่ได้เตรียมความพร้อมในการสอน รองลงมาคือ ครูมีภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบของครูผู้สอนไม่ชัดเจน และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ

1.5 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน สภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุด คือ เนื้อหาสาระที่กำหนดในหลักสูตรไม่เหมาะสม รองลงมา คือ ความไม่พร้อมของแบบเรียนและอุปกรณ์การเรียน การจัดสถานที่หรือโรงฝึกงานไม่เหมาะสม อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่ทันสมัยเพียงพอ การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนไม่เหมาะสม ความไม่เพียงพอของวัสดุที่ใช้ในการฝึกงาน และสาขาวิชาที่เรียนมีความยุ่งยากเกินไป

1.6 ด้านสถานศึกษา พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือ ความเข้มงวดของกฎ ระเบียบข้อบังคับในสถานศึกษา รองลงมาคือ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนด้วยประสิทธิภาพ และความสัมพันธ์ของสถานศึกษากับผู้เรียนค่อนข้างน้อย

2. ผลการสัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา บุคลากรฝ่ายสนับสนุน จำนวน 12 คน และนักศึกษาที่ออกกลางคัน จำนวน 20 คน เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหา นักศึกษาออกกลางคัน สรุปได้ดังนี้

2.1 สาเหตุด้านสถานศึกษา มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) อาคาร สถานที่ ไม่เพียงพอ 2) การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร และ 3) สถาบันฯ ควรจัดระบบเพื่อดูแลช่วยเหลือ นักศึกษา

2.2 สาเหตุอาจารย์ผู้สอน มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) มอบหมายงานมากเกินไป 2) อธิบายความหรือสื่อความหมายไม่ชัดเจน และ 3) มีความสามารถทางวิชาการไม่เพียงพอ

2.3 สาเหตุด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) หลักสูตรไม่ตรงต่อความต้องการของท้องถิ่น 2) หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ ของนักศึกษาและ 3) ความทันสมัยของอุปกรณ์การเรียนการสอน

2.4 สาเหตุด้านส่วนตัวของนักศึกษา มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ไม่มีค่าใช้จ่าย ในการเรียน 2) ปัญหาสุขภาพจิต และ 3) ไม่เข้าใจในวิชาที่เรียน

2.5 สาเหตุด้านสภาพครอบครัว มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) มีปัญหาครอบครัว 2) ครอบครัวมีฐานะยากจน และ 3) ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

2.6 สาเหตุด้านสภาพแวดล้อม มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความสะดวก ของการเดินทางมาเรียน 2) การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา และ 3) นักศึกษาปรับตัวเข้ากับ สภาพแวดล้อมไม่ได้

สุปราณี เทศนาเรียง (2557 : 116 - 117) ได้ศึกษารูปแบบการลดปัญหา การออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและการลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า 1) ปัญหา การออกกลางคันเกิดจากการคัดเลือกนักเรียน นักศึกษาที่สถานศึกษาจัดสอบสัมภาษณ์เพื่อเข้าเรียน ในสาขาที่อยากเรียน รับเข้าเรียนจากการคัดเลือกจากการสังเกตพฤติกรรม บุคลิกภาพเพื่อสนอง นโยบายการเพิ่มปริมาณผู้เรียน 2) ครูที่ปรึกษาไม่มีจิตวิทยาในการทำความเข้าใจกับนักเรียน นักศึกษา ปล่อยปละละเลย โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษาปี 1 ซึ่งจะต้องดูแลเป็นพิเศษ 3) ครูยัง ขาดการพัฒนาผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ ขาดการจัดทำสื่อ นวัตกรรมที่หลากหลายเพื่อใช้สอน ในขณะที่ทำดีดภาระ 4) สถานศึกษาขาดเครื่องมือวัสดุฝึกที่ใช้ในการเรียนการสอน ทำให้นักเรียน นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย ส่วนผลการปฏิบัติงานเพื่อลดปัญหาออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ทุกด้านปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก

2. ร่างรูปแบบการลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ เครื่องมือประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจัดสนทนากลุ่มทรงคุณวุฒิ 9 คนและแบบประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ 2 องค์ประกอบ 1) ขั้นตอนการวิจัย มี 4 ขั้นตอน 2) กระบวนการแก้ปัญหาเชิงระบบที่นำมาใช้มี 6 ด้าน คือ ด้านการคัดเลือกนักเรียน นักศึกษา/ด้านการพัฒนานักเรียน นักศึกษา/ด้านการพัฒนาครูผู้สอน/ด้านการพัฒนาครูที่ปรึกษา/ด้านการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร/ด้านการปรับรื้อระบบบริหารจัดการ

3. รูปแบบการลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับ เหมาะสมมาก รูปแบบด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ 1) ด้านการคัดเลือกนักเรียน นักศึกษา ได้แก่ มีสอบคัดเลือก การให้โควตาพิเศษ 2) ด้านที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาครูที่ปรึกษา ได้แก่ พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้าน 100 เปอร์เซ็นต์ พัฒนาด้านการให้คำปรึกษา กำกับ ติดตาม เรื่องยาเสพติด และการทะเลาะวิวาท 3) ด้านการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ได้แก่ จัดกิจกรรมปฐมนิเทศนักเรียน นักศึกษา กิจกรรมประชุมผู้ปกครองการหารายได้ระหว่างเรียน และ กิจกรรมคัดกรองโดยการตรวจสอบสุขภาพและสารเสพติด 4) ด้านการพัฒนาครูผู้สอน ได้แก่ พัฒนากิจกรรมจัดการเรียนการสอน พัฒนาด้านบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน 5) ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ จัดกิจกรรมลูกเสือเพื่อปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมการหารายได้ระหว่างเรียน และ 6) ด้านการปรับรื้อระบบการบริหารจัดการ ได้แก่ กำหนด อัตลักษณ์เอกลักษณ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจของการจัดตั้งสถานศึกษาให้ชัดเจน จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ และชุดฝึกที่ทันสมัย และจัดสถานที่สิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

กิตติพันธ์ บุญโตสิตระกูล (2558 : 31 - 32) ได้ศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษา ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.08 รองลงมา คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษา มีค่าเฉลี่ย 2.73 ด้านสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.45 ด้านพฤติกรรมผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 2.12 และด้านสถานภาพครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 1.46 ตามลำดับ แนวทางการแก้ไข มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับอุปกรณ์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนให้เพียงพอแก่นักศึกษา รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา เช่น โรงอาหาร ห้องน้ำ สถานที่พักขณะรอเรียน ความสะอาดของอาคาร เป็นต้น ครูผู้สอนควรเอาใจใส่ให้ความเป็นกันเอง และติดตามนักศึกษาที่มีความเสี่ยง เช่น ขาดเรียนบ่อย หรือมีผลการเรียนต่ำ พร้อมการประสาน

กับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และสอดแทรกการสร้างจิตสำนึกให้นักศึกษารักและผูกพันกับอาจารย์และมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดความรักและผูกพันกับองค์กร

อุทัย ศรีษะนอก (2559 : 83 - 84) ได้พัฒนาโปรแกรมพยากรณ์การออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม โดยประยุกต์ใช้เทคนิคโครงข่ายประสาทเทียมหลายชั้นแบบแพร่ย้อนกลับ ผลการค้นหาค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีความสำคัญเรียงจากความสำคัญมากไปหาน้อย คือ เกรดเฉลี่ยสะสม สาขาวิชา จำนวนน้อง ความสามารถพิเศษ และกิจกรรมชมรม

อโนมา ศิริพานิช และคณะ (2559 : 79) ได้ศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือและแนวทางการแก้ไข กลุ่มเป้าหมาย มี 3 กลุ่ม คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต หลักสูตร 4 ปี ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า ปีการศึกษา 2552 - 2554 และวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต หลักสูตร 5 ปี ภาควิชาครุศาสตร์โยธา ปีการศึกษา 2553 - 2554 รวมจำนวน 798 คน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผนวกกับการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ค่า t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาออกกลางคันทั้งสิ้น 295 คน (36.97%) ส่วนใหญ่จบจากสถานศึกษาของรัฐบาล ในต่างจังหวัด และเข้าศึกษาโดยวิธีสอบตรง 2) สาเหตุการออกกลางคันแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 2.1 จากตัวนักศึกษาซึ่งมีพื้นฐานความรู้ไม่เพียงพอ และคุณลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมาะสม 2.2 จากกระบวนการเรียนการสอนโดยเฉพาะหลักสูตรซึ่งเรียนค่อนข้างยาก การไม่ได้ไปประกอบวิชาชีพ อาจารย์ผู้สอนบางท่านไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และการขาดการชี้แนะเพราะการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา ไม่เป็นระบบ 2.3 จากการไม่มีเงินทุน ค่าใช้จ่ายในการเรียน และ 2.4 จากความต้องการของครอบครัว 3) แนวทางการแก้ไข วิเคราะห์ตามหลักเหตุ และผล ด้วยวิธีการ ZOPP ได้ผลเป็นต้นไม้วัดตุประสงค์ 10 ประการ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ การแก้ไขที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา และเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

สวัสดี วิชระโกชน์ (2559 : 351, 456) ได้วิเคราะห์ผลการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2553 - 2557 ผลการวิเคราะห์พบว่า จำนวนนิสิตที่พ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี 5 ปีการศึกษา จำแนกตามรายการพ้นสภาพการเป็นนิสิตตามข้อบังคับฯ พบว่า นิสิตพ้นสภาพการเป็นนิสิตในกรณีมีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ถึงเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดมากที่สุด จำนวน 5,788 คน คิดเป็นร้อยละ 35.72 รองลงมาเป็นกรณีเมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งภาคการศึกษาแล้วไม่ชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาต่าง ๆ ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดเพื่อรักษาสภาพนิสิต จำนวน 5,628 คน คิดเป็นร้อยละ 34.73 และกรณีไม่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาแรกที่ขึ้นทะเบียนเป็นนิสิต จำนวน 3,167 คน คิดเป็นร้อยละ 19.55 โดยนิสิตพ้นสภาพการเป็น

นิสิตในกรณีขาดคุณวุฒิหรือคุณสมบัติตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งน้อยที่สุด จำนวน 1,620 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ทั้งนี้ อัตราการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในช่วงปีการศึกษา 2553 - 2557 มีแนวโน้มสูงขึ้น ยกเว้นปีการศึกษา 2557 เนื่องจากนิสิตอยู่ในช่วงกำลังศึกษา และมหาวิทยาลัยได้แก้ไขเกณฑ์ในการจำแนกสภาพการเป็นนิสิต ส่งผลให้อัตราส่วนจำนวนนิสิตที่พ้นสภาพการเป็นนิสิตต่อจำนวนนิสิตที่รายงานตัวเข้าศึกษามีจำนวนลดลงเมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2556 โดยจำนวนนิสิตที่พ้นสภาพการเป็นนิสิต เฉลี่ย 5 ปีการศึกษา เท่ากับ 3,240.60 คน เมื่อจำแนกเป็นกรณี พบว่า นิสิตพ้นสภาพการเป็นนิสิตกรณีมีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ถึงเกณฑ์ ที่มหาวิทยาลัยกำหนดมากที่สุด จำนวน 1,157.60 คน ซึ่งข้อมูลจำนวนนิสิตที่พ้นสภาพการเป็นนิสิต จะแปรผันตรงกับจำนวนนิสิตที่เข้าศึกษาต่อในแต่ละปีการศึกษา หากปีการศึกษาใดมีนิสิตเข้าศึกษาต่อเป็นจำนวนมากจะส่งผลให้ข้อมูลจำนวนนิสิตที่พ้นสภาพการเป็นนิสิตมีจำนวนมากด้วย

วิไลพันธ์ บุญมาก (2560 : 16) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคัน และไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ออกกลางคันและไม่สำเร็จ การศึกษาตามระยะเวลาในหลักสูตรเป็นเพศชาย นักศึกษาคณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม และส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาสาขาวิศวกรรมระบบเครื่องมือวัด ก่อนเข้าศึกษามาจากระดับ ม.6 มาจากการสอบคัดเลือกในรอบสอบตรงของมหาวิทยาลัย พ้นสภาพออกจากมหาวิทยาลัยในชั้นปีที่ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยสะสมก่อนออกจากมหาวิทยาลัยอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.59 สถานศึกษาก่อนเข้าเรียน ในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นของรัฐ ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากปัญหาด้านการเรียน พักหอพักภายใน มหาวิทยาลัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคันและไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนด ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ภาพรวมอยู่ใน ระดับความสำคัญระดับปานกลาง สำหรับการพิจารณาเป็นรายด้านจำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนักศึกษาเป็นด้านปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาอยู่ในระดับความสำคัญระดับน้อย ด้านทัศนคติต่อ สาขาวิชาที่เรียนอยู่ในระดับความสำคัญระดับปานกลาง ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับ ความสำคัญระดับปานกลางและด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับความสำคัญระดับ ปานกลาง และสำหรับการพิจารณาเป็นรายชื่อ 5 อันดับแรกได้แก่ ความกังวลใจในเรื่องต่าง ๆ ของนักศึกษา ขาดการวางแผนการเรียนที่ดี การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง แบ่งเวลาไม่เหมาะสม และเมื่อเข้ามาเรียนแล้วเห็นว่าหลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการ

วลัญชพร ชวโรไสว (2560 : 96 - 98) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ ในการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ ในการลงทะเบียนเรียนและปัจจัยที่มีผลต่อการพ้นสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพ การเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังนี้

1. นิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการลงทะเบียนเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา และด้านเหตุผลส่วนตัว ตามลำดับ

2. นิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพ้นสภาพ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา และด้านเหตุผลส่วนตัว ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรมีการขยายจำนวนที่นั่งของกลุ่มรายวิชาที่เต็ม เพื่อรองรับจำนวนนิสิตที่ต้องการลงทะเบียนเรียนเพิ่ม ควรปรับปรุงระบบและประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) ให้สามารถรองรับการเข้าใช้ระบบได้มากขึ้น ใช้งานได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว และควรพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้ช่วยเหลือและแนะนำนิสิตในการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิต

สวัสดิ์ วิชระโกชน์ (2561 : 113 - 115) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. นิสิตมีความคิดเห็นว่มหาวิทยาลัยมีปัญหาในเรื่องการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี โดยมีสาเหตุมาจากการมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด นิสิตไม่สามารถปรับตัวสำหรับการเรียนในระดับอุดมศึกษา และมหาวิทยาลัยไม่มีกระบวนการติดตามดูแล และช่วยเหลือนิสิตอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ นิสิตไม่แน่ใจว่าปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี ซึ่งในอนาคตมหาวิทยาลัยมหาสารคามควรมีกิจกรรม/โครงการเพื่อดูแลและให้ความช่วยเหลือนิสิตที่มีผลการเรียนต่ำให้มีผลการเรียนดีขึ้นและสามารถสำเร็จการศึกษาได้ มีการพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรมและมีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน และมีกระบวนการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือนิสิตอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม

2. อาจารย์มีความคิดเห็นว่มหาวิทยาลัยมีปัญหาในเรื่องการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี โดยมีสาเหตุมาจากการมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด นิสิตไม่สามารถปรับตัวสำหรับการเรียนในระดับอุดมศึกษา และไม่มีเงิน/ทุนการศึกษาสำหรับชำระค่าเล่าเรียนและใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ อาจารย์ไม่แน่ใจว่าปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี

ซึ่งในอนาคตมหาวิทยาลัยมหาสารคามควรมีกิจกรรม/โครงการเพื่อดูแลและให้ความช่วยเหลือนิสิตที่มีผลการเรียนต่ำให้มีผลการเรียนดีขึ้นและสามารถสำเร็จการศึกษาได้ มีกระบวนการติดตามดูแล และช่วยเหลือนิสิตอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม จัดกิจกรรม/โครงการเพื่อการเตรียมความพร้อมและการปรับตัวในมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยควรปรับเปลี่ยนกระบวนการคัดเลือกหรือการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อให้มีคุณภาพ

3. แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการผันสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มี 7 วิธี ประกอบด้วย 1) มหาวิทยาลัยควรกำหนดระบบกลไกการให้คำปรึกษาและติดตามผลการเรียนของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการผันสภาพการเป็นนิสิต เพื่อให้มีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน 2) คณะและหน่วยงานที่จัดการศึกษาหรือรับสมัครบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีควรเพิ่มช่องทางในการรับสมัครผู้เข้าศึกษาต่อที่หลากหลาย และเพิ่มช่องทางการรับสมัครสำหรับนิสิตที่เคยศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย 3) มีการแจ้งข้อมูลและรายชื่อนิสิตที่คาดว่าจะผันสภาพการเป็นนิสิตไปยังคณะ และหน่วยงาน เพื่อดำเนินการติดตามนิสิต 4) กำหนดช่องทางในการตรวจสอบข้อมูลผลการศึกษานิสิตผ่านระบบบริการการศึกษา โดยผู้ปกครองสามารถแจ้งความประสงค์การเข้าสู่ระบบมายังมหาวิทยาลัยเป็นรายบุคคล 5) มีการแจ้งสถานะการผันสภาพการเป็นนิสิต การลาพักการเรียน และการลาออก ไปยังผู้ปกครองเพื่อรับทราบและหาแนวทางดูแลนิสิตร่วมกับมหาวิทยาลัย 6) จัดทำข้อมูลการถาม - ตอบปัญหาหรือการดำเนินการในเรื่องวิชาการผ่านระบบบริการการศึกษาสำหรับนิสิต และ 7) มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลการจัดเก็บหมายเลขโทรศัพท์ของนิสิตที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้คณะ หน่วยงาน หรือผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ได้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Funk, Mary Theresa (2015 : Abstract-A) ได้ประเมินการหยุดเรียนกลางคันของนักศึกษาที่ต้องเดินทางกลับไปในการเรียนของวิทยาลัย ประชากรที่ได้รับการศึกษานั้นมีผลต่อการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศและแรงงาน การหยุดเรียนกลางคันในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย จึงส่งผลเสียให้กับนโยบายของผู้บริหารประเทศที่ต้องการให้เพิ่มจำนวนผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาภายในปี 2020 ความต้องการแรงงานที่มีทักษะสูงจึงเป็นแรงผลักดันให้สถาบันต่าง ๆ พยายามลดอัตราการหยุดเรียนกลางคัน เพื่อเพิ่มอัตราการคงอยู่และการสำเร็จการศึกษา โดยมีนักศึกษาจำนวนมากที่มีถิ่นพำนักอยู่นอกวิทยาเขตหรือพื้นที่โดยรอบวิทยาลัย ซึ่งทำให้เกิดจำนวนประชากรนักศึกษาที่เรียกว่า นักศึกษาที่อยู่นอกแบบแผนวิทยาลัยหรือวิทยาเขตที่มีนักศึกษาเดินทางกลับไป ต้องเผชิญกับความท้าทายเป็นอย่างมากเพราะการใช้เวลาในการช่วยเหลือครอบครัวและการประกอบอาชีพของนักศึกษาอาจจะขัดขวางการมาเรียนได้

Okagbare, Abel G. (2015 : Abstract-A) ได้ศึกษามุมมองของผู้บริหารสถานศึกษาและนักการศึกษาเกี่ยวกับอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน การเข้าศึกษา

ในมหาวิทยาลัยเอกชนที่แสวงหากำไรนั้น เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา นอกเหนือจากข้อดีเรื่องของการเรียนที่ยืดหยุ่นได้ในการเรียนมหาวิทยาลัยเอกชนนั้น นักศึกษาหลายคนยังสามารถไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรได้ ปัญหาที่การศึกษาครั้งนี้มุ่งประเด็นศึกษาจำนวนนักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัยเอกชนที่ลดลงอย่างมากและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลดลงเหล่านั้น วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้กรณีศึกษาหลายกรณีศึกษาในครั้งนี้คือ เพื่อวิเคราะห์มุมมองของผู้บริหารสถานศึกษาและคณาจารย์จาก 5 มหาวิทยาลัยเอกชน เกี่ยวกับปัจจัยเชิงสถาบันที่พวกเขาเชื่อว่าส่งผลต่ออัตราการคงอยู่ของนักศึกษา เพื่อที่จะชี้ให้เห็นถึงอัตราการหยุดเรียนกลางคันที่สูงขึ้นของนักศึกษา สำหรับการเปรียบเทียบได้ศึกษาวิเคราะห์ จำนวน 5 มหาวิทยาลัยเอกชน ที่มีอัตราการคงอยู่ต่ำเพื่อเปรียบเทียบหาข้อแตกต่าง การวิจัยครั้งนี้ใช้คำถามกึ่งโครงสร้าง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าการสัมภาษณ์นั้นจะมุ่งสู่ประเด็นและสามารถยืดหยุ่นได้ พร้อมทั้งยังได้ใช้ข้อมูลรายงานอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาในแต่ละภาคการศึกษา มาเป็นข้อมูลเพิ่มเติมด้วย ผลของการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การให้นักศึกษามีส่วนร่วมเป็นปัจจัยเชิงสถาบันที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่ออัตราการคงอยู่ของนักศึกษา การบริการจัดการเรียนพิเศษ การพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน การจัดหาอาชีพและการกำกับติดตามถือว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการคงอยู่เช่นกัน ผู้วิจัยจะทำเรื่องนี้ในอนาคตควรขยายกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงพรรณนาให้ถูกต้องมากขึ้น รวมถึงควรวิเคราะห์ความอ่อนไหวของผู้บริหารสถานศึกษาที่อาจจะมีผลและควรศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเชิงตัวเลขที่เกิดขึ้นจากการศึกษาในครั้งนี้ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้น

Fernandez, Marcelo X. (2015 : Abstract-A) ได้ศึกษาผลกระทบของปัจจัยก่อนเข้าเรียนที่มีต่ออัตราการคงอยู่ของนักศึกษาช่วงสองปีแรกของมหาวิทยาลัยเอกชนขนาดเล็กในประเทศ Ecuador การสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีนั้นมีผลกระทบระยะยาวในระดับบุคคล สถาบัน และเศรษฐกิจของประเทศ ถึงแม้ว่าประเด็นเกี่ยวกับการหยุดเรียนกลางคันของนักศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษานั้น จะได้รับความสนใจมาบ้างแต่ควรระวัง แต่อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาก็ยังคงแปรผกผันอยู่เสมอ มีการวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาในสหรัฐอเมริกา พบว่า คุณลักษณะบางประการของนักศึกษา ก่อนเข้าเรียนสามารถใช้ทำนายได้ว่าอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาช่วงสองปีแรก ในมหาวิทยาลัยนั้นจะเป็นอย่างไร แต่การวิจัยประเภทนี้ยังมีน้อยมากในประเทศ Ecuador ซึ่งงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงคุณลักษณะก่อนและในระหว่างเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาที่สัมพันธ์กับอัตราการคงอยู่ช่วงสองปีแรกในการเรียนมหาวิทยาลัยหลังจากจบมัธยมปลายในประเทศ Ecuador โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,480 คน ที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนขนาดเล็กในประเทศ Ecuador ระหว่างปี 2006 ถึง 2012 การวิจัยนี้กำหนดจำนวนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการคงอยู่ของนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบของปัจจัยก่อนเข้าเรียน เช่น ประเภทของโรงเรียน เพศ อายุ เกรดเฉลี่ยมัธยมศึกษาตอนปลาย คะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัย

และคะแนนเฉลี่ยตอนมัธยมศึกษาตอนปลาย คะแนนเฉลี่ยในมหาวิทยาลัยในภาคการศึกษาที่สอง และสามนำมาวิเคราะห์ด้วยโมเดลการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์ การวิจัยครั้งนี้พบว่า ตัวแปรอิสระ มีผลกระทบอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่สามารถนำไปคาดการณ์อัตราการคงอยู่ของนักศึกษา อย่างน้อยที่สุดในการวิจัยครั้งนี้ เกรดเฉลี่ยในมหาวิทยาลัยและอายุ เป็นปัจจัยที่พบว่ามีแรงพยากรณ์ ในการคงอยู่ในช่วงชั้นปีที่หนึ่ง ในขณะที่เกรดเฉลี่ยในมหาวิทยาลัยมีผลมากที่สุดในปีแรกและปีที่สอง อิทธิพลของตัวแปรก่อนเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยนั้นมีผลมากกว่าและมีผลกระทบในช่วงปีแรก แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นช่วงปีที่สอง เกรดเฉลี่ยในมหาวิทยาลัยมีผลมากกว่า ถึงแม้ว่ามีข้อจำกัด ในการศึกษาครั้งนี้ที่อาจจะทำให้ความสามารถในการอธิบายภาพรวมลดลง เนื่องจากเป็นการใช้ข้อมูล ทดุยภูมิ งานวิจัยชิ้นนี้ก็แสดงให้เห็นถึงอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาในการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยนี้จะช่วยให้ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา สามารถชี้เฉพาะถึงความเสี่ยง ที่นักศึกษาหยุดเรียนกลางคันและสามารถให้การช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยป้องกัน ไม่ให้นักศึกษาลาออกจากมหาวิทยาลัย จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยชิ้นนี้จะสามารถใช้เป็นแนวทาง ให้กับนักวิจัยท่านอื่นเพื่อศึกษาในบริบทที่ใกล้เคียงกัน โดยอาจจะใช้ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในประเทศ Ecuador เพื่อให้มีความเข้าใจในการรักษาอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาในประเทศอื่นมากขึ้น

Shah, Syed Tanveer Hussain (2016 : Abstract-A) ได้เปรียบเทียบการวิเคราะห์ ข้อมูล Big Data กับการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่มีต่ออัตราการคงอยู่ของนักศึกษา สูงและต่ำ มีความท้าทายหลายประการที่มหาวิทยาลัยรัฐในปัจจุบันนี้ต้องเผชิญ ซึ่งความท้าทายเหล่านี้ เกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาต่างก็เผชิญ ปัญหาเหล่านี้และต้องแข่งขันในสถานการณ์ที่การแข่งขันค่อนข้างสูง อัตราการคงอยู่ของนักศึกษา เป็นเรื่องท้าทายอีกประการหนึ่งที่มหาวิทยาลัยรัฐต้องเผชิญในปัจจุบัน การรักษาอัตราการคงอยู่ ของนักศึกษานั้นสำคัญไม่เพียงแต่สัมพันธ์ในด้านการเงินแต่ยังสำคัญด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย หนึ่งในวิธีที่ได้พยายามนำมาแก้ไขปัญหานี้ คือ การใช้ข้อมูล Big Data มาประกอบการตัดสินใจ ซึ่งถือว่าการวิเคราะห์ที่มีความสำคัญและช่วยปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการและสร้าง ความรอบคอบในการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมากขึ้น รัฐอาจจะต้องการปรับปรุง ประสิทธิภาพในการตัดสินใจ โดยบูรณาการการวิเคราะห์ทางธุรกิจเข้าสู่รูปแบบการตัดสินใจด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ คือ เพื่อศึกษาการใช้ข้อมูลแบบ Big Data เพื่อการวิเคราะห์ ทางธุรกิจมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยรัฐที่เข้าร่วมในการศึกษา การวิจัย ครั้งนี้วิเคราะห์เชิงพรรณนา พยากรณ์บ่งชี้ตัดสินใจ และวิเคราะห์เชิงพื้นฐาน รวมถึงการเก็บข้อมูล ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยรัฐที่มีต่ออัตราการคงอยู่ของนักศึกษาทั้งสูงและต่ำ รูปแบบการตัดสินใจของผู้บริหารและความสัมพันธ์ในการใช้การวิเคราะห์เชิงธุรกิจและอัตราการคงอยู่ ของนักศึกษาได้ถูกพิจารณาโดยแบบสำรวจได้ถูกส่งออกไปเก็บข้อมูลกับอธิการบดี ผู้บริหาร คณบดี และผู้ที่มีบทบาทในมหาวิทยาลัยเหล่านี้ มหาวิทยาลัยที่มีอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาสูงสุด 33%

และอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาต่ำสุด 13% ได้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับการใช้การวิเคราะห์ทางธุรกิจ เพื่อนำมาตัดสินใจ รวมถึงพฤติกรรมทางภาวะผู้นำโดยทั่วไป และอัตราการคงอยู่ของนักศึกษา ก็ถูกนำมาพิจารณาด้วย ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยที่มีอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาสูงได้รายงาน ถึงการใช้การเก็บข้อมูลแบบพรรณนาและข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

Bailey, Susan (2018 : Abstract-A) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่ออัตราการคงอยู่และความอดทนเพื่อให้สำเร็จการศึกษาของนักศึกษาละตินและอเมริกาใต้ อัตราการสำเร็จ การศึกษาของนักศึกษาละตินที่เข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัย BU มีระดับต่ำกว่าจำนวนนักศึกษาละติน ที่จบการศึกษาทั้งหมดในสหรัฐอเมริกาและในมลรัฐเทนเนสซี ซึ่งถือว่า BU ให้ความสำคัญ และตระหนักถึงปัญหาเพราะเป้าหมายของสถานศึกษานี้ คือ รับประกันความสำเร็จทางการศึกษา ให้กับนักศึกษาทุกคน วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือ เพื่อศึกษาเชิงลึกและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาละตินที่สำเร็จการศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้ โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักศึกษาเชื้อชาติละตินที่มีอายุระหว่าง 23 ถึง 65 ปี และสำเร็จการศึกษาจาก BU ระหว่าง ปี 2013 ถึง 2016 ข้อมูลได้ถูกรวบรวมโดยใช้แบบสำรวจและการสัมภาษณ์รายบุคคล ผู้เข้าร่วม การวิจัยครั้งนี้ ทั้ง 10 คน ตอบแบบสำรวจและยินดีให้สัมภาษณ์ หลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น ได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ประกอบกับข้อมูลจากการสำรวจด้วย ซึ่งข้อมูลทั้งสองได้ถูกแปลความ ตามกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบและสรุปเพื่อตอบแต่ละข้อคำถามวิจัย ข้อมูลจากการสำรวจ ได้ถูกจัดอันดับเพื่อดูถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกที่ส่งผลต่อผู้เข้าร่วมวิจัยนี้ ในการสำเร็จการศึกษา จากมหาวิทยาลัย ขณะที่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้บ่งชี้ให้เห็นทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน เมื่อนำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างมาเปรียบเทียบกัน ผลจากการวิจัยยืนยันให้เห็นว่าบุคลิกลักษณะ ส่วนบุคคลประกอบกับทรัพยากรบางอย่างเป็นปัจจัยและมีอิทธิพลที่นอกเหนือที่มหาวิทยาลัย จะควบคุมได้และร่วมกันส่งผลต่ออัตราการสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดาย ที่พบว่าไม่มีเพียงไม่กี่ปัจจัยและอิทธิพลที่สามารถควบคุมได้โดยมหาวิทยาลัยและจะมีผลต่ออัตรา การสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาชาวละติน สำหรับการพิจารณาเรื่องอัตราการคงอยู่และอัตรา การสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะให้ผู้เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัวเพราะกลัว ที่จะส่งผลต่อนักศึกษาแรกเข้าและนักศึกษาที่โอนย้ายมาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา เมื่อวิเคราะห์ ถึงประสบการณ์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้และมหาวิทยาลัยอื่นก็ทำให้เห็น ความต้องการของนักศึกษา

Bodin, Romuald และ Orange, Sophie (2018 : 126 - 143) ได้ศึกษาการเข้าถึง และการคงไว้ในการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของฝรั่งเศส การฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาในรูปแบบ ของการควบคุมตามทฤษฎีของบูร์ดิเยอ (Bourdieu) และการใช้แนวคิดของเดออร์กโฮม (Durkheim) ในเรื่อง “ข้อเท็จจริงทางสังคม” และ “กฎระเบียบ” เอกสารฉบับนี้ได้ทำการวิจัยในพื้นที่ ของมหาวิทยาลัยรัฐในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของฝรั่งเศส หรือ HE โดยการวางหลัก

บางส่วนที่ได้รับความคิดเกี่ยวกับผลกระทบและความหมายของการเลือกนักศึกษาและการหยุดเรียนกลางคันนั้น บทความแสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยของรัฐมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการศึกษาอย่างต่อเนื่องของนักศึกษารุ่นแรกผ่านการศึกษาระดับอุดมศึกษาของฝรั่งเศส และเป็นเพราะมหาวิทยาลัยของรัฐไม่ได้ถูกเลือกให้ทำหน้าที่นี้ ในที่สุดการกระจายตัวเลือกของการศึกษาระดับอุดมศึกษาของฝรั่งเศสและการหยุดเรียนกลางคันนั้น ต่างถูกมองว่าเป็นผลิตผลของกระบวนการควบคุมเชิงโครงสร้างและเชิงสถาบัน

Casanova, Joana R. และคณะ (2018 : 408 - 414) ได้ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการเรียนต่อและการฟื้นสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัย การเพิ่มขึ้นของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาหมายความว่า องค์ประกอบของนักศึกษาที่แตกต่างกันมากขึ้น ทำให้การระบุตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาว่าจะเรียนต่อหรือหยุดเรียนกลางคันนั้นยากลำบาก การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของความหลากหลายนี้ต่อการตัดสินใจของนักศึกษา โดยจัดกลุ่มเฉพาะของนักศึกษาตามผลการเรียน วิธีการศึกษานี้มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจากโปรตุเกส จำนวน 2,970 คน โดยใช้เทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ (Decision Tree Technique) ผลการศึกษาเป็นที่ยืนยันว่าผลการเรียนเป็นตัวแปรที่กำหนดการตัดสินใจเรียนต่อหรือฟื้นสภาพ ทำให้สามารถจัดกลุ่มนักศึกษาได้ 3 กลุ่ม (กลุ่มที่ประสบความสำเร็จสูง ปานกลาง และต่ำ) ซึ่งมีตัวแปรประเภทต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง ได้แก่ เพศ ประเภทของหลักสูตร (ปริญญาตรี ปริญญาโท หรือหลักสูตรแบบผสมผสาน) ความเป็นจริงของการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เป็นทางเลือกแรกของนักศึกษาหรือระดับการศึกษาของมารดา โดยไม่คำนึงถึงค่าน้ำหนักของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแปรสำคัญ เราต้องพิจารณาตัวแปรรองเหล่านี้ในการกำหนดค่าของกลุ่มนักศึกษา เพื่อวางแผนนโยบายสนับสนุน เพื่อหลีกเลี่ยงการฟื้นสภาพของกลุ่มนักศึกษาที่มีความเสี่ยงสูง

Jung, Jisun และ Kim, Yangson (2018 : 141 - 159) ได้ศึกษาการสำรวจปัจจัยระดับภูมิภาคและระดับสถาบันของการออกจากการศึกษากลางคันของนักศึกษาต่างชาติ : กรณีศึกษาในสาธารณรัฐเกาหลีใต้ จากการเพิ่มจำนวนนักศึกษาต่างชาติในสาธารณรัฐเกาหลีใต้นั้น การคงจำนวนและการลดอัตราการนักศึกษาที่ฟื้นสภาพได้กลายเป็นเรื่องสำคัญ การศึกษานี้ได้สำรวจปัจจัยหลายระดับที่มีผลต่ออัตราการฟื้นสภาพของนักศึกษาต่างชาติในสาธารณรัฐเกาหลีใต้ คำถามวิจัย ได้แก่ มีขอบเขตของนักศึกษาต่างชาติที่ออกจากการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือการศึกษาระยะสั้นในมหาวิทยาลัยเกาหลีหรือไม่ อะไรคือปัจจัยระดับภูมิภาคและระดับสถาบันที่กำหนดอัตราการฟื้นสภาพของนักศึกษาต่างชาติ การศึกษานี้ใช้ข้อมูลแผง (Panel Data) เกี่ยวกับสถาบันการศึกษาที่พบในรายงานการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสาธารณรัฐเกาหลีใต้ ซึ่งได้รับการปรับปรุงทุกปีโดยกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013 จากผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุดสามัญและข้อมูลแผงไว้ พบว่า ขอบเขตของปัจจัยระดับสถาบัน (เช่น ประเภท ขนาด ค่าเล่าเรียน และผลการวิจัยของนักวิชาการ) และปัจจัยระดับภูมิภาค (เช่น ผลิตภัณท์

มวบรวมภายในประเทศระดับภูมิภาค อัตราเงินเฟ้อ และจำนวนชาวต่างชาติในภูมิภาค) ล้วนเกี่ยวข้องกับอัตราการฟื้นสภาพของนักศึกษาต่างชาติ การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าเราจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาต่างชาติทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย

Aydin, Sinan และคณะ (2019 : 40 - 57) ได้ศึกษาการสืบสวนการฟื้นสภาพในการศึกษาแบบเปิดและทางไกล การศึกษาวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบสวนสาเหตุที่นักศึกษาฟื้นสภาพในการศึกษาระบบเปิดของมหาวิทยาลัยอนาโตเลีย (Anadolu University) สาธารณรัฐตุรกี ระหว่าง ค.ศ. 2012 - 2015 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบขั้นตอนเชิงสำรวจแบบผสมผสาน โครงสร้างทั่วไปของการวิจัยได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ในขั้นตอนแรกนั้น ข้อมูลได้ถูกรวบรวมโดยการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว และผลจากการสัมภาษณ์ได้ถูกนำมาใช้ในการออกแบบสำหรับขั้นตอนที่สอง ตามความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์ สาเหตุที่นักเรียนฟื้นสภาพในการศึกษาระบบเปิดได้ถูกจัดไว้เป็นหมวดหมู่ เช่น เหตุผลส่วนบุคคล เหตุผลเกี่ยวกับระบบ และเหตุผลด้านสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนที่สองของการศึกษาวิจัยนั้นประกอบไปด้วยการรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามที่สร้างขึ้น จากความรู้ที่ได้จากขั้นตอนที่หนึ่ง และศึกษาจากเอกสารที่มีการศึกษาในเรื่องที่คล้ายคลึงกัน มหาวิทยาลัยอนาโตเลีย (Anadolu University) ได้ตอบคำถามทางออนไลน์ว่ามีนักศึกษาจำนวน 14,972 คน ที่ฟื้นสภาพในการศึกษาระบบเปิด และเหตุผลในการฟื้นสภาพ อาจมีดังต่อไปนี้ ไม่พอใจผลการสอบ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาระบบเปิด การบริหารจัดการเวลา ความไม่เหมาะสมของโปรแกรมที่ลงทะเบียน กิจกรรมประจำวันกระทบต่อการศึกษา และเหตุผลส่วนตัวบางประการ การพิจารณาสาเหตุของการฟื้นสภาพของระบบและการปฏิบัติ ทำให้เกิดการเตรียมการและการปรับปรุงที่จำเป็น ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนนักศึกษาในการศึกษาระบบเปิดและทางไกลที่ฟื้นสภาพ อาจมีจำนวนลดน้อยลง

Meyer, Jasmin และ Strauß, Susanne (2019 : 443 - 456) ได้ศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบทางเพศต่อการศึกษาการฟื้นสภาพของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา การรวมแบบจำลองคลาสสิกของ Tinto สำหรับการฟื้นสภาพของนักศึกษากับการประเมินชนกลุ่มน้อยของ Kanter บทความนี้ได้วิเคราะห์อิทธิพลขององค์ประกอบทางเพศต่อการศึกษาการฟื้นสภาพของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา การวิเคราะห์เชิงประจักษ์ของผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาของเยอรมันที่ฟื้นสภาพในปี ค.ศ. 2014 ซึ่งผลลัพธ์ได้ยืนยันสิ่งที่ค้นพบก่อนหน้านี้ว่าผู้หญิงที่มีความผิดปกติทางเพศ มีความเสี่ยงที่จะฟื้นสภาพสูงกว่าเพื่อนนักศึกษาชาย ผู้วิจัยได้ประเมินกลไกหลายอย่างซึ่งอาจมีส่วนช่วยอธิบายผลกระทบนี้ ตรงกันข้ามกับความคาดหวังของเรา การบูรณาการทางสังคมในแง่ของการติดต่อกับอาจารย์ ดูเหมือนจะเป็นปัจจัยป้องกันสำหรับผู้หญิงและผู้ชาย

ที่มีความผิดปกติทางเพศ สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงที่มีความผิดปกติทางเพศ การติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ถือเป็นปัจจัยป้องกันที่จะช่วยหยุดยั้งการฟื้นสภาพได้ ส่วนกลไกที่สำคัญที่สุดในการอธิบายการฟื้นสภาพในระดับอุดมศึกษา คือ ผู้หญิงมีการประเมินตนเองด้านลบมากขึ้นเกี่ยวกับความเหมาะสมของพวกเธอต่อสาขาวิชาที่เป็นของผู้ชาย

Razouki, Abdelaziz และคณะ (2019 : 163 - 176) ได้ศึกษาการออกจากมหาวิทยาลัยกลางคืนและความไม่เสมอภาค : ความสัมพันธ์คืออะไร การออกจากมหาวิทยาลัยกลางคืนเป็นความกังวลอย่างใหญ่หลวงเป็นเวลาหลายปีของมหาวิทยาลัยโมร็อกแคน (Moroccan University) และยังปรากฏอยู่ในรายงานของอีกหลายมหาวิทยาลัย มีจำนวน 28% - 30% ของนักศึกษาที่ฟื้นสภาพในชั้นปีที่ 1 โดยมีปัจจัยเสี่ยงมากมาย สำหรับนักศึกษาที่มีทักษะด้านวิชาการเหมือนกัน คนที่มีภูมิหลังทางสังคมที่เสียเปรียบมีความเสี่ยงในการฟื้นสภาพมากกว่านักศึกษาที่มีข้อได้เปรียบทางภูมิหลัง การวิจัยได้เปิดเผยปัจจัยที่หลากหลาย เช่น ความกังวล ความรู้สึกไม่มั่นคง การขาดการแนะนำ ความโดดเดี่ยวหรือความเหินห่าง ปัญหาด้านวิชาการ ระบบการสอน และทัศนคติของผู้สอน ล้วนเป็นปัจจัยให้นักศึกษาออกจากการเรียนรู้ รัฐบาลโมร็อกโคได้เข้ามาดำเนินการลดจำนวนของปรากฏการณ์นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบของ “โปรแกรมเร่งด่วน” เริ่มต้นโดยกระทรวง (ค.ศ. 2008 - 2012) แต่สถานการณ์ก็ไม่ได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ รายงานเผยแพร่ฉบับนี้ได้เปิดเผยว่าผลการวิจัยของ Cadi Ayyad University ตั้งแต่ ค.ศ. 2015 ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ว่าในขณะที่มีการถอดถอนการใบปริญญาของพวกเขา จากงานกิจกรรมนิสิตก็ได้มีการยกเลิกการลงทะเบียนของพวกเขาด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี แต่ยังไม่ปรากฏข้อมูลการฟื้นสภาพการเป็นนิสิตนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้บริหารหรือสถาบันอุดมศึกษาอาจจะมองว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องปกติของการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษา ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยและพัฒนาเกิดประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษา ผู้ปกครอง และสถาบันอุดมศึกษา สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในระยะเริ่มต้นในการแก้ไขปัญหาการฟื้นสภาพการเป็นนิสิตในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงได้ค้นหาและรวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาระบบกลไกในการแก้ไขปัญหาการฟื้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ส่งผลให้อัตราการฟื้นสภาพการเป็นนิสิตลดลงต่อไป